

carskie pismo „Die Tat“, które o tym donosi, mówi o przejawach „zbiorowego obłądu“ w Niemczech zachodnich.

Ułaskawienie zbrodniarza hitlerowskiego. Królowa holenderska Julianna zmieniła wyrok śmierci wydany na byłego szefa gestapo w Amsterdamie, Willy Lagesa, na karę dożywotniego więzienia.

Lages odpowiada m. n. za deportację i śmierć 70 tysięcy Żydów holenderskich.

Odwiedziny Matyasa Rakosiego w N. R. D. W Niemieckiej Republice Demokratycznej bawił w końcu października serdecznie witany premier Węgierskiej Republiki Ludowej Matyas Rakosi w towarzystwie kilku członków rządu węgierskiego. *Andrzej Józef Kamiński*

ZYCIE GOSPODARCZE

Targi Lipskie. Tegoroczne Międzynarodowe Targi Lipskie posiadały specjalny charakter. Zademonstrowały one dobitnie stale wzrastającą siłę i prężność gospodarczą krajów obozu socjalistycznego.

Obszar targowy zwiększył się poważnie, a ilość wystawców wzrosła do 8.182.

Zastępca preza ministrów Heinrich Rau zaznaczył w mowie wygłoszonej na otwarciu wystawy, że rezultaty oglądane na Targach można było osiągnąć tylko dzięki współpracy i wzajemnej pomocy państw obozu pokoju.

Co do produkcji NRD rzuca się w oczy znaczne polepszenie jakości towarów: różnego typu obrabiarek przez wprowadzenie ok. 40 zupełnie nowych konstrukcji i maszyn stosowanych w budownictwie. Przemysł samochodowy wykazał szeroko rozwiniętą motoryzację. Dalej wymienić wypada przemysł fotograficzny, a przede wszystkim radiofoniczny i elektryczny. Zakłady Zeissa-Jena wystąpiły z bogatym asortymentem różnych szkielek i przyrządów optycznych.

Rolnictwo wzbogacone zostało szeregiem ulepszonych maszyn i traktorów.

W dziedzinie przemysłu konsumpcyjnego wybijał się przemysł tekstylny. Przemysł obuwniczy wystawił przeszło 500 modeli.

Na uwagę zasługiwała też wystawa chemikaliów i środków leczniczych. Znajdowało się tam wiele preparatów nowoczesnych, między innymi środek do zwalczania gruźlicy, różnego rodzaju preparaty witaminowe, penicylina itd.

Przemysł porcelanowy wystąpił przede wszystkim ze znaną i cenioną w świecie porcelaną saską.

Przeгляд najważniejszej produkcji przemysłowej ostatniego okresu świadczy o dbałości o człowieka. Na Targach Lipskich człowiek stanowił centrum zagadnień. Wokoło niego skupiało się całe zainteresowanie wynalazcy i racjonalizatora.

Międzynarodowe Targi Lipskie charakterem swoim przyczyniają się też do propagowania idei jedności Niemiec i utrzymania pokoju.

Kraje demokracji ludowej na czele z ZSRR i Chinami Ludowymi wykazały w sposób widoczny wielkie postępy na polu gospodarczym, szczególnie w dziedzinie rozwoju techniki i przemysłu. Przodujące miejsce zajmowała wystawa ZSRR. Przedmiotem bardzo atrakcyjnym była tu produkcja samochodowa. Wystawiono najnowocześniejsze samochody osobowe, a obok nich olbrzymie traktory o różnorodnym zastosowaniu.

W pawilonie chińskim uderzało niezmiernie bogactwo surowców. Po raz pierwszy Chiny wystąpiły z własną produkcją maszyn i artykułów elektrotechnicznych.

Transakcje eksportowe i obroty zawarte na Targach wyrażały się kwotą 500 milionów rubli.

Zwiedzających Targi z zachodnich części Niemiec było 30.000, z terenu zaś NRD 500.000. Są to liczby rekordowe.

Najpoważniejszym klientem spośród państw zagranicznych był Związek Ra-

dziecki. Drugie miejsce zajęła Czechosłowacja, Polska zaś trzecie.

Z państw kapitalistycznych najwięcej zamówień poczyniła Szwecja, dalej Szwajcaria, Holandia i Włochy. Poczyniły również zamówienia: Costarica, Wenezuela, Salwador, Chile, Meksyk, Pakistan, Nowa Zelandia, Liban.

Wszystkie te fakty świadczą o wielkiej roli Targów Lipskich, które dzisiaj stanowią miejsce wymiany handlowej między Wschodem a Zachodem i przyczyniają się do pokojowego współżycia między narodami.

Umowy handlowe NRD. Rząd ZSRR wyraził zgodę na pertraktacje w przedmiocie dodatkowej umowy handlowej na r. 1953. Umowa ta mieści się w ramach zawartej umowy długofalowej i weszła w życie z dniem 15 października 1952.

Wielkie prace wodne w NRD. Wielkie połacie ziemi Niemiec środkowych odczuwają brak wody. Gleba tam (less) jest bardzo żyzna. Bogate złoża węgla brunatnego i rud na tych obszarach stały się też powodem dużego skupienia przemysłu i gęstego zaludnienia. Racjonalna gospodarka wodna została tu w latach 1933—1945 zaniedbana i dopiero w planie 5-letnim uwzględniono rozwiązanie tego trudnego problemu, a mianowicie przez wybudowanie wielkich rezerwuarów wodnych i potężnych tam. Wstępne prace nad tymi obiektami wodnymi w Rappbottenthal trwają już od 1945 r., a w dniu 1 września 1952 r. położono kamień węgielny pod zapórę, która zamknie olbrzymi rezerwuár wodny. Niemiecka prasa podkreśla nie tylko wielkie znaczenie gospodarcze budowy, ale uwydatnia pokojowy charakter tego gigantycznego przedsięwzięcia.

Biuro handlu międzystrefowego znowu czynne. Dzięki naciskowi zachodnio-niemieckich kół gospodarczych podjęło znowu działalność „Biuro Handlu Wewnętrzno-Niemieckiego we Frankfurcie nad Menem“, które zostało przedtem zamknięte na skutek zlecenia władz okupacyjnych. Instytucji tej koła zachodnio-

niemieckie robiły różne zarzuty. Przeciwno temu wystąpił bardzo energicznie pełnomocnik NRD do spraw handlu wewnętrznego-niemieckiego, Joseph Orlopp, „Die Wirtschaft“ (nr 37) w związku z powyższym zwraca uwagę, że te różne prowokacyjne zarzuty mają na celu przeszkadzanie rozwojowi handlu pomiędzy strefami.

Okazuje się jednak, że szerokie koła społeczeństwa niemieckiego przeciwstawiają się coraz energiczniej polityce gospodarczego rozbijania kraju. Przedstawiciele licznych gałęzi przemysłu oraz robotnicy i urzędnicy interweniowali skutecznie w Bonn, tak iż zakaz został ostatecznie cofnięty. Oto Biuro Handlu Wewnętrzno-Niemieckiego po krótkiej przerwie znowu mogło podjąć działalność.

Rau o konieczności zwiększenia produkcji energii elektrycznej. Zastępca prezesa ministrów Heinrich Rau odczytał w Halle dnia 21. 9. 1952 r. referat, w którym omawiał szczegółowo problem energii elektrycznej w NRD. Mówca wytknął dysproporcje istniejące między zapotrzebowaniem na prąd a jego produkcją.

Rozpatrując inwestycje dokonane w dziedzinie wytwarzania energii elektrycznej oraz wiążąc je z planem ustalonym na r. 1952, referent dochodzi do wniosku, że różne niedociągnięcia techniczne i organizacyjne były powodem nieosiągnięcia w wielu wypadkach takiej ilości prądu, jaką można było wyprodukować. Jeden z ważnych czynników powodujących zahamowanie stanowią trudności wynikające z braku niektórych materiałów koniecznych do budowy urządzeń lub zakładów produkujących energię elektryczną. Takim np. koniecznym surowcem jest miedź.

Właściwe utrzymanie proporcji technicznych, by osiągnąć optymalne wykorzystanie w poszczególnych zakładach produkcji prądu, posiada również olbrzymie znaczenie. Z tym zagadnieniem łączy się zorganizowanie w przedsiębiorstwach takiego toku pracy, który by zapewnił możliwie równomierne korzystanie z prądu i z punktu widzenia technicznego realizował maksimum oszczędności.

Wykorzystanie sił wodnych do produkcji energii elektrycznej znalazło w NRD dość szerokie zastosowanie. Według Raua jednak tylko $\frac{2}{3}$ energii będącej faktycznie do dyspozycji zostało wykorzystane.

W końcu Heinrich Rau zalecał natychmiastowe przystąpienie do akcji idącej w kierunku zwiększenia produkcji prądu i wykorzystania wszystkich możliwości przy równoczesnym zastosowaniu jak najdalej posuniętej oszczędności.

Sprawozdanie Centralnego Urzędu Statystycznego przy Państwowej Komisji Planowania NRD z wykonania planu gospodarczego na III kwartał 1952 roku.

W przemyśle plan produkcji brutto wykonany został w 102%. W stosunku do analogicznego kwartału produkcja podniosła się na tym odcinku o 18%. Wydajność produkcyjna wzrosła prawie o 16%. Obniżyły się koszty własne (w przemyśle uspołecznionym bez przemysłu budowlanego) o 4,2%.

Poszczególne ministerstwa i podsekretariaty stanu przekroczyły w większości wypadków w III kwartale plan zakreślony. Wymienić tu trzeba Sekretariat Stanu Przemysłu Spożywczego oraz Główny Zarząd Przemysłu Chemicznego; w obydwu wypadkach plan przekroczone o 8%.

W poważniejszym stopniu nie wykonano planu w Ministerstwie Budowy Maszyn. Uderza za to ogromny wzrost produkcji surówki żelaza.

Ilość osób zatrudnionych w przemyśle podniosła się o kilka procent, a liczba kobiet pracujących osiągnęła 35%. Sytuacja w rolnictwie przedstawiała się pomyślnie. Zbiory co do wydajności jak i ilości równają się plonom zeszłorocznym. Majątki uspołecznione dały o 16% więcej plonów niż w 1951 r. Ilość inwentarza żywego i trzody chlewnej zwiększyła się znacznie, w tym nierogacizny o 157%. Dużą pomocą w pracach żniwnych była dostawa różnego rodzaju maszyn rolniczych z ZSRR. Liczba spółdzielni rolniczych wzrosła znacznie. Wielu chłopów i pracowników rolnych zrzesza się w dobrowolne formy współpracy,

które ułatwiają im uzyskanie korzystniejszych warunków gospodarowania i osiągnięcia lepszych wyników.

Inwestycje przeprowadzone w pierwszych trzech kwartałach 1952 r. wzrosły w stosunku do analogicznego okresu 1951 r. poważnie, zwłaszcza w przemyśle górniczym, energetycznym i budowlanym. W mniejszym nieco stopniu zwiększyły się inwestycje dokonane przez Ministerstwo Komunikacji, Oświecenia Narodowego i i.

Obrót w handlu zagranicznym NRD podniósł się prawie o $\frac{1}{3}$ w stosunku do pierwszych trzech kwartałów roku zeszłego; obrót towarowy z krajami demokracji ludowej oraz z ZSRR wyniósł 75% ogólnego obrotu.

Obroty krajowe wzrosły o kilka procent. Zaopatrzenie ludności w artykuły pierwszej potrzeby polepszyło się znacznie. W stosunku do analogicznego okresu r. ub. konsumenci otrzymali mięsa i wyrobów mięsnych więcej o 41%, tłuszczów o 15%, mleka o 6%, jaj o 45%. Poza tym dostarczono obuwia skórzanego więcej o 46% i trykotaży białych o 23%.

Sprawozdanie nadmienia, że osiągnięte wyniki roku są najlepszą nadzieją na wykonanie w wielu dziedzinach z nadwyżką planu na r. 1952.

Budowa Alei Stalina w Berlinie. Dziewięć miesięcy temu rozpoczęto we wschodniej części Berlina wielkie dzieło o znaczeniu ogólnonarodowym: odbudowę zniszczonego Berlina. Na początku odbudować miano część pryncypalnej ulicy, którą nazwano Aleją Stalina. Prace zostały wykonane przedterminowo. Dnia 21 grudnia 1952 r. 22.139 ładnych komfortowych mieszkań oraz prawie 100 pomieszczeń na sklepy o przeznaczeniu specjalnym będzie mogło być oddanych do użytku.

Czynniki fachowe, omawiając szybkie tempo budowy olbrzymich bloków, podkreślają doskonalenie się metod pracy i organizacji w ciągu miesięcy budowy.

System zobowiązań jak i coraz powszechniej stosowana mechanizacja urządzeń przy budowie oraz transporcie

materiałów przyczyniają się wybitnie do przyspieszenia pracy i jej ułatwienia.

Wymiana handlowa pomiędzy NRD a krajami obozu socjalistycznego wzrasta. W związku ze zbliżającym się końcem roku oraz przekroczeniem planu w wielu dziedzinach życia gospodarczego państw obozu socjalistycznego podjęto starania dla zawarcia dodatkowych umów na r. 1953. Jedną z delegacji NRD pod kierownictwem ministra Kurta Gregora udała się w tym celu do Moskwy, inna pod przewodnictwem sekretarza stanu Gantera Gilmana pojechała do Warszawy. Z Budapesztu przybyła do Berlina delegacja węgierska. Szef misji dyplomatycznej NRD w Pekinie otrzymał polecenie rozpoczęcia rozmów na temat uzupełnienia wymiany handlowej z Chińską Republiką Ludową na rok przyszły. Sygnalizuje się też rozmowy na podobne tematy pomiędzy NRD a Czechosłowacją, Bułgarią, Rumunią i Albanią.

Dużą rolę przy zawieraniu umów odgrywać będą według otrzymanych relacji możliwości handlowe zaobserwowane na Targach Lipskich.

Planowe kształtowanie cen. Biuro polityczne SED przedłożyło Radzie Ministrów NRD projekt wprowadzenia w życie jednolitej polityki cen. Projekt zaleca podniesienie od 1 stycznia 1953 r. cen na węgiel kamienny, koks oraz różne wartościowe metale kolorowe. Ceny zakupu płacone przez przedsiębiorstwa przemysłowe są, zdaniem Biura, bardzo niskie, co w wielu wypadkach przynosi przedsiębiorstwom niezaskaszenie dużą marżę zysku. Natomiast ceny sprzedaży wielu surowców, jak węgiel kamienny i metale kolorowe, stoją znacznie poniżej planowanych kosztów własnych. W wyniku takiego stanu rzeczy tworzone różnice fundusze wyrównawcze o charakterze subwencyjnym, które zaciemniały właściwy obraz gospodarczy i często były powodem rozrzutności.

Umowa handlowa z Finlandią. Dnia 16 grudnia zawarte zostało porozumienie

pomiędzy Finlandią a NRD w sprawie wymiany towarowej i płatniczej na okres roczny, tj. do 31 grudnia 1953. Finlandia dostarczać będzie drzewa, różnych wyrobów przemysłu drzewnego, papieru, produktów rolnych i artykułów gospodarczych, m. i. obuwia i tekstyliów. Niemiecka Republika Demokratyczna eksportuje głównie maszyny, artykuły elektrotechniczne, wytwory z zakresu mechaniki precyzyjnej, optyczne i tekstylia.

Izba Handlu Zagranicznego NRD. W Berlinie powstała Izba Handlu Zagranicznego NRD; na jej czele stoi tymczasowo wybrane prezydium, przewodniczącym został dr Lessing. Wybór dokonany został przez członków różnych organizacji gospodarczych.

Projekt ustawy gospodarczej na r. 1953 Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania NRD Bruno Loeschner wygłosił przed Izbą Ludową dnia 1 grudnia przemówienie wyjaśniające złożony rządowi projekt Narodowego Planu Gospodarczego na r. 1953. Na wstępie mówca nawiązuje do XIX Zjazdu WKP(b) odbytego w Moskwie oraz do dzieła J. W. Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu ZSRR“. Czerpiąc z nich wskazania i nauki referent przeszedł do aktualnych zagadnień życia gospodarczego NRD.

Co do r. 1952 stwierdził on duże postępy i podkreślił dodatnie strony wykonania planu. Jednak nie przemilczał wielu braków występujących szczególnie w dziedzinie organizacyjnej oraz w samej metodzie wykonywania planu. Nie wszędzie skupiano wysiłki we właściwym kierunku i dlatego nie wszędzie wyniki gospodarcze były należyte. Tu Loeschner powołał się na słowa wicepremiera Waltera Ulbrichta, który na posiedzeniu Komitetu Centralnego SED poświęconym planowaniu ze szczególnym naciskiem podnosił konieczność usprawnienia planowania w obrębie zakładów przemysłowych. Jest on też zdania, że stan współczesnej wiedzy ekonomicznej posiadanej przez ludzi pracujących w życiu gospodarczym NRD nie odpowiada na

ogół potrzebom. Zachodzi tu konieczność gruntowniejszego przeszkolenia i wykształcenia pracowników gospodarczych, którzy by umieli we właściwy sposób ująć problem planowania. R. 1953 ma pod tym względem stanowić poważny krok naprzód w stosunku do r. ub. W 1952 r. nie wykorzystano w wielu wypadkach różnych potencjalnych możliwości gospodarczych, a w dziedzinie inwestycji zdarzały się błędy, za które trzeba było drogo płacić. W dziedzinie zaopatrzenia materiałowego też nie wszystko było w porządku. Te różne niedociągnięcia muszą w tym roku zniknąć.

Przemysł wykonać ma doniosłe zadania. Projekt bowiem ustawy przewiduje wzrost produkcji o 12,8%. Kładzie się specjalny nacisk na podniesienie produkcji stali wyborowych i różnych rodzajów stopów. Bardzo ważny jest problem wzmoczonego wydobycia rud miedzianych i uzyskania metali kolorowych. Chodzi też o to, by zamiast rzadkich metali kolorowych wynaleźć i stosować namiastki. W 1953 r. zwiększona będzie budowa maszyn. W tej dziedzinie nastąpią duże przeobrażenia. Produkować się będą skomplikowane urządzenia różnego rodzaju zakładów przemysłowych. Tak samo powstać mają nowe działy dotąd nie wytwarzanych maszyn, np. traktory i maszyny rolnicze.

Prowadzone będą dalej ze wzmoczoną energią badania geologiczne. Produkcja energii elektrycznej będzie zwiększona, a gospodarka prądem usprawniona.

W górnictwie węglowym przewidziany jest bardzo znaczny wzrost produkcji, szczególnie węgla kamiennego; dzięki sprowadzonym maszynom z ZSRR wydajność na pracownika poważnie się zwiększy. Nastąpi też wzrost produkcji koksu.

Przemysł tekstylny wybija się w produkcji na miejsce naczelne. W 1953 r. przekroczy on ilościowo cyfry ustalone dla planu 5-letniego. Przemysł lekki w roku nowym będzie zwracał szczególną uwagę na rozbudowę asortymentu towarów oraz polepszenie jakości, to samo odnosi się do przemysłu spożywczego. Loe-

schner zwrócił uwagę na konieczność oszczędnej gospodarki, która pozwoli na przekroczenie planu.

Z postępowaniem gospodarczym łączy się kwestia opracowania nowych norm wydajności. Ustawa o Narodowym Planie Gospodarczym na r. 1953 zobowiązuje ministrów i sekretarzy stanu, aby do 31 marca przeanalizowali lub ustalili nowe normy pracy na r. 1953 według uzasadnionych technicznych możliwości. Zagadnienie ustalenia i opracowania właściwych norm było dotąd na ogół po macoszemu traktowane.

Według projektu rządowego w rolnictwie kłaść się będzie duży nacisk na dalszą mechanizację oraz zwiększenie pogłowia zwierząt, mleka i przetworów zwierzęcych. SED zwróciła się do ZSRR z prośbą, by na r. 1953 w ramach wymiany handlowej dostarczył NRD 400 rolnych kombajnów oraz pewną ilość innych maszyn rolniczych.

W transporcie dały się, szczególnie w IV kwartale 1952, odczuć braki. Kolej nie odstawiła np. całej produkcji węglowej, podczas gdy w kraju odczuwano brak węgla. Winę przypisuje się metodom biurokratycznym i opieszałości w pracy transportowej. Tabor kolejowy nie był właściwie wykorzystany. Nowy plan gospodarczy zalecił stosować nowe metody pracy starając się zagadnienie komunikacji tak usprawnić, by podobne zahamowania już się nie zdarzały.

Obroty towarowe z zagranicą powiększą się w 1953 r. poważnie. Udział w nich ZSRR i krajów demokracji ludowej wzrośnie jeszcze więcej.

Przewidziany wzrost produkcji i podniesienie wydajności pracy umożliwi powiększenie dochodu narodowego w 1953 roku o 15% w stosunku do r. ub. Oczywiście postuluje się, że moment oszczędności, wydajności pracy, właściwego wykorzystania zakładów produkcyjnych itd. zostanie w myśl planu całkowicie zrealizowany. Duża część dochodu narodowego zużyta zostanie na rozbudowę i odbudowę gospodarstwa narodowego. W stosunku do r. 1952 prace inwestycyjne wzrosną o 25%.

Realizacja planu na r. 1953 wymagać będzie według opinii Loeschnera żywego udziału inteligencji NRD. Wzywa się wszystkich profesorów i docentów, członków akademii i wyższych zakładów naukowych, inżynierów, wynalazców i badaczy, artystów, słowem, całą inteligencję do aktywnego współdziałania w walce o wykonanie planu na r. 1953.

Przedłożony Izbie Ludowej projekt ustawy został przyjęty.

Akcenty gospodarcze Programu Zjednoczenia Narodowego Niemiec, uchwalonego dnia 1 i 2 listopada 1952 przez zarząd Komunistycznej Partii Niemiec Wyżej wspomniany program, który skierowany jest przeciwko dążeniom rządu Adenauera oparcia Niemiec zachodnich na polityce anglosaskiej, zawiera z natury rzeczy szereg postulatów gospodarczych. Wyznając idee suwerenności gospodarczej i samostanowienia narodu w zakresie tych spraw partia KPD wzywa szerokie masy robotników, chłopów i patriotów do współdziałania dla osiągnięcia celów postawionych przed Niemcami. Według założeń partii ograniczenia pokojowej gospodarki kraju mają być zniesione, a dążyć się będzie wszelkimi siłami do rozwoju tych właśnie sił gospodarczych. Wielkie koncerny i zakłady różnego typu, jak również wielkie banki, towarzystwa ubezpieczeniowe współpracujące z rządem Adenauera staną się własnością państwa i w ten sposób usunięte zostaną spod władzy monopolistów. Program ustosunkowuje się przychylnie do wszystkich tych przedsiębiorstw, które zostały poszkodowane przez politykę władz okupacyjnych i przygotowania wojenne. Szczególnie mniejsze przedsiębiorstwa i warsztaty rolne otrzymają pomoc ze strony państwa. Inicjatywie prywatnej zapewnia się warunki rozwoju. Jednym z punktów programu jest uwolnienie gospodarki Niemiec od kapitału zagranicznego, szczególnie amerykańskiego. Handel zagraniczny będzie się odbywał na zasadach wolnej wymiany towarowej i równouprawnienia ze wszystkimi krajami świata.

W dziedzinie rolnictwa nastąpić mają zmiany, które przyczynią się do zapewnienia możliwie jak najwyższej produkcji. Własność ziemska przekraczająca 100 hektarów zostanie rozdzielona między chłopów małorolnych, przesiedleńców lub robotników rolnych, a wszystkie gospodarstwa chłopskie korzystać będą z opieki państwa oraz kredytów długoterminowych, które umożliwią im rozwój gospodarczy. Ceny układać się będą na racjonalnym poziomie, dostosowane do wymogów gospodarczych stron zainteresowanych. Rolnictwo otrzyma odszkodowanie za straty poniesione przez władze okupacyjne, a ziemia przez nie zajęta zostanie chłopom zwrócona.

Olbrzymie, miliardowe kwoty, które pochłania system okupacyjny, będą zużyte na cele socjalne oraz na budowę mieszkań. W programie porusza się jeszcze z zagadnień socjalno-gospodarczych problem równouprawnienia kobiet w dziedzinie pracy oraz prawa rodzinnego a także sprawę współdziałania zatrudnionych w przedsiębiorstwach pracowników w administracji tych zakładów.

Rzemiosło na wschodzie i zachodzie Niemiec. Już od kilku lat różne czasopisma gospodarcze zachodnio-niemieckie uskarżają się na coraz to bardziej upadający stan tak kiedyś kwitnącego rzemiosła niemieckiego. Według „Die Wirtschaft“ (nr 45 z 1952 r.) probrytyjsko zorientowana „Die Welt“ w pierwszych dniach stycznia 1950 r. podawała, iż r. 1949 zadał rzemiosłu ostre cięgi.

Podobne oświadczenia powtarzają się. I tak np. dnia 16. 4. 1950 r. zaznaczał „Der Tag“, że ilość upadłości w zachodnich częściach Berlina wzrasta z każdym miesiącem. Ostre przesilenia gospodarcze w niektórych gałęziach rzemiosła zataczają coraz szersze kręgi. Dnia 15 sierpnia 1951 r. dał temu wyraz „Der Tag“, a „Die Welt“ stwierdziła w końcu października tego roku, że obciążenie podatkowe rzemiosła wzrasta coraz więcej i staje się trudne do zniesienia.

Prasa zachodnio-niemiecka przytacza też wypowiedź Rupperta Bodnera, pre-

zydenta Związków Centralnych Rzemiosła, który naszkicował ustawiczne cofanie się zachodnio-niemieckiego rzemiosła. Bodner jest zdania, że od czasu wojny spadają na to rzemiosło ciągłe plagi: reforma walutowa, zaopatrzenie materiałowe, ustawodawstwo handlowe, polityka kredytowa, mało zamówień — oto główne ciosy wymierzone w rzemiosło. Bodner reasumując dochodzi do przekonania, że duża część rzemiosła pracuje bez zysku.

Duży przemysł posiada stanowisko uprzywilejowane i pochłania coraz więcej rzemiosła, ongiś tak kwitnące. Inne jest położenie rzemiosła w Niemieckiej Republice Demokratycznej. Tutaj państwo zainteresowane jest w rozwoju rzemiosła i ustawa o planie 5-letnim przewiduje jego wzrost prawie o 70% (w ciągu lat 1950—1955).

Ustawodawstwo idzie na rękę rzemiosłu ułatwiając mu np. w płaceniu podatków, przy czym stosuje się w szerokim zakresie system różnych ulg. Podczas gdy na terenie NRD i wschodnich części Berlina rzemiosło się podnosi, na zachodzie Niemiec bankructwo jego przybiera coraz szerszy zakres.

Zagadnienie eksportu w Trizonii. Ponad 6 milionów ton węgla zmuszone są eksportować Niemcy zachodnie w myśl zawartych zobowiązań w ciągu IV kwartału 1952 r.

Niemiecka prasa gospodarcza zestawiając dysproporcje życia gospodarczego Trizonii i analizując istniejącą sytuację dochodzi do smutnych wniosków. Rzuca się światło za kulisy różnych machinacji. „Die Wirtschaft“ (nr 40 z 3. 10. 1952) podaje np., że z wyżej wymienionych 6 milionów ton węgla otrzymują Niemcy zachodnie 1,4 miliona ton w formie tzw. węgla amerykańskiego, płacąc jednak w dolarach dwukrotnie więcej. Przy tym należy nadmienić, że niezależnie od tego na przyszłą zimę węgla w Niemczech zachodnich nie starczy — według prowizorycznych obliczeń na potrzeby krajowe brakować będzie około 2 milionów ton węgla na IV kwartał 1953. Szczególnie dużego niedoboru oba-

wiać się należy w dziedzinie węgla przeznaczzonego na cele opałowe.

Podobnie przedstawia się sytuacja w odniesieniu do złomu. Niemcy zachodnie będą musiały w IV kwartale w dalszym ciągu eksportować złom, jakkolwiek ilości, którymi obecnie dysponują, nie wystarczają nawet na pokrycie własnych potrzeb. Analogicznie jak przy węglu przemysł niemiecki zmuszony jest importować złom, przy czym sprowadzać musi go za cenę znacznie wyższą niż ta, jaka istnieje na rynku krajowym.

Nie nastąpiło też ożywienie koniunktury w przemyśle konsumpcyjnym mimo zapewnień bońskiego Ministerstwa Gospodarki kilka miesięcy temu. Wzrost produkcji pokojowej na niektórych odcinkach walczyć musi z dużymi bardzo trudnościami zbytu. Zaznacza się to np. w pewnych działach produkcji tekstylnej, w przemyśle rybnym itp.

Eksport zachodnio-niemiecki do krajów kapitalistycznych napotyka też różne trudności, czasem wprost cechuje go katastrofalny spadek. Wywóz do Kanady cofnął się np. w I połowie 1952 r. o 30,2% w stosunku do takiego samego okresu roku poprzedniego.

Pomimo tych różnych trudności rząd boński w dalszym ciągu prowadzi politykę powściągnięcia czy uniemożliwiania kontaktu gospodarczego ze wschodem. Pisze się tu o restrykcjach, które odnosić się mają do tzw. materiałów i artykułów o znaczeniu strategicznym. W rezultacie jednak interpretacja różnych zarządzeń w tym kierunku idących jest tak elastyczna, że można ją naginać w każdym prawie kierunku.

Te ustawiczne perturbacje gospodarcze doprowadziły koła gospodarcze zachodnich części Niemiec do smutnych refleksji. Widzi się teraz wyraźnie, że jedynie nawiązanie żywego kontaktu gospodarczego z państwami obozu pokoju oraz zjednoczenie całych Niemiec doprowadzić może do uzdrowienia stosunków gospodarczych. Temu przeciwstawia się jednak kategorycznie polityka prowadzona przez państwa okupujące kraj.

Zagłębie Saary w ogniu walk konkurencyjnych. Prasa niemiecka zajmowała się dość szeroko zagadnieniem Zagłębia Saary i stanowiskiem, jakie ono zajmuje w obrębie przemysłu zbrojeniowego. Od chwili utworzenia Unii Górniczej, która w rzeczywistości tworzy olbrzymi zachodnio-europejski kartel przemysłu zbrojeniowego pod kierownictwem Stanów Zjednoczonych, walka pomiędzy wielkimi monopolistami niemieckimi a francuskimi wzmaga się stale. Problemy węgla oraz produkcji stali w rejonie Zagłębia Saary stawia się pod kątem widzenia osiągnięcia maksymalnych korzyści dla przedsiębiorców. Prowadzona jest ostra walka między przemysłowcami francuskimi a zachodnio-niemieckimi. Koncerny francuskie dążą do tego, aby rudy francuskie wytapiano węglem sprowadzonym z Niemiec, a magnaci Zagłębia Ruhry żądają dostaw rud lotaryńskich, które przerabiać chcą u siebie na stal i żelazo. Jest to problem stary, który — poza okresami po I i II wojnie światowej — znajdował rozstrzygnięcie na korzyść Niemiec. Po obu wojnach światowych monopole francuskie utrzymywały przewagę i tak Saara od 1918—1935 r. znajdująca się pod egidą Ligi Narodów podlegała w rzeczywistości ciężkiemu przemysłowi Lotaryngii.

Po załamaniu się hitleryzmu eksploatacją węgla Zagłębia Saary zajął się, jak dawniej, koncern lotaryński, a różne ma-

nawy natury politycznej oraz pozory pewnej samodzielności omawianego Zagłębia nie mogły — jak się wyraża prasa gospodarcza niemiecka — zaciemnić stanu faktycznego. Występuje tu jednak na widownię nowy, potężny czynnik gospodarczy w postaci kapitału Stanów Zjednoczonych. Kierując w rzeczywistości polityką całej Unii Gospodarczej zachodnio-europejskiej i stanowiąc jak gdyby nadbudowę tego kartelu, Stany Zjednoczone wygrywają jednocześnie przeciw sobie grupy monopolistów francuskich i niemieckich, przy czym problem zysków jest tu momentem decydującym. Na szachownicy rozgrywek wielkomonopolistycznych Zagłębie Saary stanowi często poważny atut. Wysuwają się teraz określenie „europeizacja Saary“. Jest to pojęcie, które w rezultacie nie stanowi nic innego jak tylko uzależnienie Zagłębia od Stanów Zjednoczonych. W całym tym labiryncie intryg i dążeń wielkokapitalistycznych odgrywa również pewną rolę polityka brytyjska. Nie zmienia ona jednak zasadniczego obrazu, tj. bezwzględnej supremacji Stanów Zjednoczonych w stosunku do całego problemu.

Zagadnienie ludności często na zewnątrz wysuwane i podkreślane nie odgrywa zasadniczo żadnej roli. Momentem decydującym jest problem zysku tych czy innych ugrupowań monopolistów stojących u steru.

Michał Zakrzewski

ŻYCIE KULTURALNE

Nagrody państwowe w NRD za rok 1952. W trzecią rocznicę powstania Niemieckiej Republiki Demokratycznej prezydent Wilhelm Pieck wręczył uroczyste grupie uczonych, artystów, pisarzy i racjonalizatorów w dziedzinie produkcji nagrody narodowe (*Nationalpreise*) za rok 1952. Nagrodę narodową I klasy uzyskał jeden z najstarszych poetów niemieckich, nieugięty bojownik socjalizmu, Erich Weinert. Jego nowe książki:

„Memento Stalingrad“ i „Camerades“, poświęcone walce narodu radzieckiego i hiszpańskiego z faszyzmem, krytyka uznała za szczególnie aktualne dzisiaj, gdy faszyzm amerykański przygotowuje nowe zbrodnie przeciwko ludzkości. Wielką zasługą Ericha Weinerta jest dokonany przezeń przekład utworów wybitnego poety ukraińskiego Szewczenki. Wojnie wyzwolenczej narodu hiszpańskiego poświęcony jest również tom poe-